

Provinciale Staten van de provincie Fryslan
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 9 december 2025
Verzonden, **- 9 DEC. 2025**

Ons kenmerk : 02448353
Domein/ Team : Contractmanagement
Behandeld door : (05
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : Verzamelbrief Openbaar Vervoer

Geachte Statenleden,

Met deze brief willen wij uw Staten informeren over een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het openbaar vervoer (OV) in onze provincie. Het gaat om de volgende onderwerpen:

1. Aanvullende subsidie voor Qbuzz
2. Nieuwe subsidieregeling OV en verbeteren toegankelijkheid bushaltes
3. Toezegging over rolstoeltoegankelijk busvervoer
4. Invoering OVpay
5. Afronding overbruggingsconcessie met Arriva (2022-2024)
6. Factsheet OV over 2024

Hieronder volgt per onderwerp een toelichting.

1. Aanvullende subsidie voor Qbuzz

Wij hebben op 9 december 2025 besloten Qbuzz een aanvullende subsidie te verlenen van ca. € 8,4 miljoen. De aanvullende subsidie wordt betaald uit de hiervoor gereserveerde Bikker gelden. De Bikker gelden zijn structurele middelen die vanaf 2024 door het Rijk worden verstrekt aan de provincies om het OV te ondersteunen. U hebt hierover een brief van ons ontvangen op 30 januari 2024 (02191245). Deze aanvullende subsidie staat los van de boete van ca. € 1 miljoen die het college heeft opgelegd aan Qbuzz voor het niet naleven van de prestatieafspraken over het eerste kwartaal van 2025 en waar uw Staten op 8 juli 2025 over zijn geïnformeerd (02387337).

Van de ca. € 10 miljoen die de provincie jaarlijks ontvangt aan Bikker gelden is ruwweg de helft geormerkt voor de jaarlijkse compensatie van de vervoerder voor het niet doorvoeren

van de tariefverhoging van bijna 12% over 2024. Met ons besluit ontvangt Qbuzz met ingang van 2025 de jaarlijkse compensatie van ca. € 2,2 miljoen - geheel conform landelijke afspraken. In oktober 2024 hebben wij dat besluit al genomen voor de treinconcessie; Arriva ontvangt met ingang van 2024 jaarlijks ca. € 1,8 miljoen.

De aanvullende subsidie compenseert Qbuzz daarnaast ook voor de landelijke bezuiniging op het Studentenreisproduct (hierna: SOV-tekort). De compensatie bedraagt ca. € 6,2 miljoen over 2025.

In lijn met de laatste door uw Staten aangenomen motie uit november 2024 (4183) heeft het college de Bikkergelden zo lang mogelijk op de plank laten liggen. Tot nu. Zoals gemeld bij de Kadernota 2026 kan het college er niet om heen de Bikkergelden in te zetten om het SOV-tekort op te vangen. Zonder compensatie moet Qbuzz de dienstregeling 10-15% afschalen en/of de tarieven fors verhogen. Het college kiest voor de reiziger en het op peil houden van de bereikbaarheid in Fryslân.

De aanvullende subsidie voor Qbuzz past binnen de contractuele en juridische kaders van de concessie voor het busvervoer. De uitwerking hiervan is vastgelegd in een concessiewijziging en inmiddels van kracht. Dit is op dezelfde wijze in 2024 uitgewerkt en vastgelegd voor wat betreft de aanvullende subsidie voor Arriva voor het niet doorvoeren van de tariefverhoging over 2024. In het geval van Arriva wordt echter niet voorzien in compensatie voor het SOV-tekort. Anders dan in de concessie voor het busvervoer legt de concessie voor het treinvervoer het risico voor het SOV-tekort uitsluitend bij de vervoerder neer.

Zoals gemeld in de eerder genoemde brief van januari 2024 heeft uw college met de Bikkergelden in 2024 extra busvervoer ingekocht bij Arriva en een actiekorting in het trein- en busvervoer van Arriva mogelijk gemaakt (zie hieronder onder de overbruggingsconcessie). Daarnaast zou jaarlijks € 700.000 worden geïnvesteerd in het treinvervoer ten behoeve van een scholierenkorting en verbetering van de sociale veiligheid. Over de scholierenkorting hebben wij inmiddels een positief besluit genomen (zie hieronder onder OVpay). De investering in verbetering van de sociale veiligheid in de trein staat gepland in 2026.

Met de beschikbare Bikkergelden kan ook het SOV-tekort van € ca. 6,2 miljoen van Qbuzz over 2026 worden afgedekt. Dat is echter geen structurele oplossing. Wat dat betreft is er goed nieuws: de Tweede Kamer heeft op 27 november ingestemd met een amendement waardoor in 2026 en 2027 ca. € 450 miljoen mogelijk beschikbaar wordt gemaakt voor het OV. Het extra geld is bedoeld om de gevolgen van het SOV-tekort op te vangen met ingang van 2026. Het college heeft zich hier samen met de andere provincies en vervoerders stevig voor ingezet.

Het extra geld biedt perspectief op een structurele oplossing, voor de bezuiniging van het Rijk. Zonder het extra geld van het Rijk dreigt in 2027 namelijk alsnog flinke verschraving van het OV. De extra gelden maken het ook mogelijk om de Bikkergelden te investeren in het verbeteren van het OV, in het bijzonder in de verbetering van de bereikbaarheid van het landelijk gebied.

2. *Nieuwe subsidieregeling OV en verbeteren toegankelijkheid bushaltes*

Op 18 juni 2024 hebben wij het Uitvoeringsprogramma Toegankelijkheid OV Fryslân 2024-2028 vastgesteld en u daar per brief over geïnformeerd (02227240). In het Uitvoeringsprogramma hebben wij onder andere gemeld dat wij uitzicht hadden op een bijdrage van het Rijk van in totaal € 1,8 miljoen. De inmiddels ontvangen bijdrage is bedoeld voor verbetering van de toegankelijkheid van het OV waarvan een deel voor verbetering van de reisassistentie op de regionale treinstations. Dat staat voor 2026 op de planning.

Het college heeft in hierboven genoemde brief aangegeven ook te willen investeren in het verbeteren van de toegankelijkheid van met name gemeentelijke bushaltes. Het college geeft hiermee tevens uitvoering aan de motie van uw Staten van november 2024 (4187). Voor dat doel heeft het college besloten tot een nieuw onderdeel in de subsidieregeling OV met een subsidieplafond van € 1,2 miljoen. Dit onderdeel richt zich tot gemeenten en is per 1 december 2025 opengesteld. Gemeenten kunnen een aanvraag indienen voor het aanpassen van één of meer bushaltes. Aanvragen kunnen worden ingediend tot en met 31 augustus 2027.

3. *Meldingen of klachten over rolstoelvriendelijkheid van Qbuzz*

In onze brief van 8 juli 2025 (02386956) hebben wij een aantal schriftelijke vragen beantwoord over de rolstoelvriendelijkheid van Qbuzz. Daarbij hebben wij de toezegging gedaan om in gesprek te gaan met het consumentenplatform ROCOV Fryslân en uw Staten in Q4 van 2025 te informeren over de klachten en meldingen die zij in 2025 hebben ontvangen.

Het ROCOV heeft ons gemeld dat zij dit jaar nog geen concrete klachten hebben ontvangen. Zij hebben nog wel een aantal concrete vragen over de toegankelijkheid van het busvervoer. Om deze en andere vragen te kunnen beantwoorden zullen wij volgend jaar in overleg met Qbuzz en het ROCOV een gezamenlijke activiteit organiseren waarbij nader aandacht wordt besteed aan de (rolstoel)toegankelijkheid van het busvervoer.

4. *Invoering OVpay*

Het college informeert uw Staten periodiek over OVpay, een nieuw betaalsysteem in het OV. Met OVpay kan er in- en uitgecheckt worden met de bankpas, creditkaart, mobiele telefoon en de OVpas, als opvolger van de OV-chipkaart. Belangrijkste doel is meer gebruiksgemak voor de (internationale) reiziger. Zodra OVpay volledig is ingevoerd, zal de OV-chipkaart worden stopgezet. Dat zal waarschijnlijk eind 2027 zijn.

Sinds 2023 is OVpay al te gebruiken bij reizen op vol tarief. Inzage in de kosten is mogelijk via de OVpay app en website. Het college heeft met haar besluit op maandag 10 november jl. een belangrijke volgende stap gezet door in te stemmen met de nieuwe kortingsproducten voor OVpay in het regionaal treinvervoer. Deze producten zijn ontwikkeld door Arriva in nauwe afstemming met de provincies Fryslân en Groningen.

De nieuwe kortingsproducten worden per 1 januari 2026 ingevoerd. Het gaat om de producten "Voordeel Volwassen" en "Voordeel Jeugd". Dit zijn maandproducten die een oplopende korting bieden met een cap bij € 300 (volwassen) en € 100 (jeugd). Na de cap zijn er voor de resterende maand geen reiskosten meer verschuldigd. De producten zijn geldig in Fryslân en Groningen. Met name voor scholieren een mooi product: zij kunnen voor maximaal € 100 per maand met de regionale trein reizen in heel Noord Nederland. Beide provincies leveren vanuit de Bikkergelden jaarlijks een financiële bijdrage van € 350.000 aan dit product.

Het college vindt het belangrijk dat er in heel Noord Nederland voor de reiziger zoveel mogelijk dezelfde producten gelden in zowel bus als trein. Het busvervoer in Groningen en Drenthe draait hier al volop in mee. Voor het busvervoer in Fryslân zullen in de loop van 2026 vergelijkbare OVpay kortingsproducten worden ingevoerd. Het product Dalkorting Noord Nederland strekt hierbij als voorbeeld. Dit product wordt per 1 januari 2026 een OVpay maandproduct en is geldig in zowel de bus als de regionale trein in heel Noord Nederland.

Voor een aantal producten binnen het nieuwe betaalsysteem zal de OVpas nodig zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om afgekocht reisrecht (voor een x bedrag gratis reizen tijdens een bepaalde periode in een bepaald gebied), het studentenreisproduct, de OV-fiets en kids-vrij. Sinds kort is de OV pas beschikbaar, maar met nog beperkte functionaliteiten. Uitbreiding van de functionaliteiten volgt vanaf maart 2026.

Momenteel is er sprake van een duale fase. Dat houdt in dat er zowel met de OV-chipkaart kan worden gereisd als met OVpay. OVpay kan worden gebruikt bij reizen op vol tarief en bij de nieuwe OVpay producten. De OV-chipkaart kan worden gebruikt bij reizen op vol tarief en bij de bestaande producten, met uitzondering van het jaarproduct Dalkorting Noord Nederland, dat overgaat naar een OVpay maandproduct. Ook de overige jaarproducten zullen in de loop van 2026 worden beëindigd.

5. Afronding overbruggingsconcessie met Arriva (2022-2024)

De corona pandemie gooide de planning voor de aanbesteding van de nieuwe concessie voor het busvervoer flink overhoop. Dankzij de overbruggingsconcessie met Arriva (2022-2024) kon het college de continuïteit van het busvervoer borgen en de aanbesteding uitstellen. Een belangrijk onderdeel van de overbruggingsconcessie was een pilot met alternatieve vormen van openbaar busvervoer, zoals door uw Staten verzocht in motie 2697.

Voor het uitvoeren van de motie is door Arriva een maatwerkplan opgesteld. Onderdeel van het maatwerkplan was het uitwerken van een aantal pilots in het landelijk gebied. Door Arriva zijn hiervoor – in samenwerking met het bureau “Gavedingendoen” – gesprekken met de Mienskip opgestart in twee gemeenten. Helaas hebben deze gesprekken niet geleid tot concrete ideeën voor een pilot. Wel is door Arriva een pilot gestart met deelauto's in Hurdegaryp en zijn tijdens de overbruggingsconcessie de wijkauto Westeinde en de Vlinder in Leeuwarden en later in de dorpen Warten en Wergea verder ontwikkeld.

Vanaf 1 april 2024 is met behulp van de Bikkergelden in samenwerking met Arriva de busdienstregeling op een aantal plaatsen in Fryslân flink uitgebreid. Tevens is in de periode van juli 2024 tot en met december 2024 met behulp van de Bikkergelden een kortingsactie voor bus en trein ingevoerd. Met deze kortingsactie konden reizigers voor € 7,50 per dag onbeperkt reizen met bus en trein in Fryslân. Er zijn in de genoemde periode in Fryslân 54.095 actiekaarten verkocht.

In onze brief (01987513) hebben wij uw Staten geïnformeerd over de controle door Deloitte Accountants ten aanzien van het afgesproken maximaal te behalen rendement door Arriva gedurende de overbruggingsconcessie. Zoals afgesproken is vooraf, tijdens en na afloop van de concessie door Arriva inzage verstrekt in de cijfers aan Deloitte Accountants. Deloitte heeft in haar rapportage aan de provincie bevestigd dat het maximaal te behalen rendement gedurende de overbruggingsconcessie niet overschreden is.

6. Factsheet OV over 2024

Het college informeert uw Staten tweemaal per jaar over de uitvoering van de concessies voor het bus- en treinvervoer in het voorgaande jaar. In het voorjaar doen wij dit aan de hand van de jaarverslagen van de vervoerder. In het najaar aan de hand van de door de vervoerders aangeleverde verantwoording. Voor dat doel stellen wij een rapportage op. Dit jaar in de vorm van de factsheet Openbaar Vervoer 2024. De factsheet is afgelopen zomer op de website van de provincie toegevoegd aan het dashboard OV: [Factsheet Openbaar Vervoer 2024 | Staat van Fryslân](#)

Wat betreft het jaar 2024 kan worden opgemerkt dat het OV in 2024 een verdere groei heeft doorgemaakt in zowel gebruik als aanbod. Het totaal aantal instappers steeg met 8% naar 14,9 miljoen, waarvan 9,7 miljoen bij het busvervoer (+10%) en 5,2 miljoen bij het regionale treinvervoer (+5%). Het totale aanbod aan dienstregelingsuren nam door de inzet van Bikkergeld toe met 8% tot 669.400. Ondanks tijdelijke verstoringen door stakingen en werkzaamheden bleef de uitvoering betrouwbaar.

De kwaliteit van de dienstverlening bleef stabiel en gemiddeld boven vastgestelde prestatienormen. De punctualiteit bedroeg gemiddeld 93,5% bij het busvervoer (norm 90%) en 95,5% bij het regionale treinvervoer (norm 95%). De klantwaardering steeg licht naar gemiddeld een 7,9 waarmee Fryslân opnieuw beter presteert dan het landelijk gemiddelde (7,8). Reizigers waardeerden vooral het gebruiksgemak, de klantvriendelijkheid en de veiligheid tijdens de rit. De verwijtbare rituitval bleef beperkt tot 0,3% wat duidt op een betrouwbaar dienstenniveau binnen de concessies.

Op het gebied van duurzaamheid en betaalbaarheid zijn in 2024 eveneens positieve resultaten behaald. In Fryslân reden in 2024 dertig elektrische bussen (12,9% van de vloot), en op de Waddeneilanden volledig emissievrij. Daarnaast is bij het busmaterieel breed gebruik gemaakt van HVO-biodiesel. De CO₂-uitstoot van het noordelijke regionale treinvervoer daalde met 9,5% tot 11,56 miljoen kilogram ten opzichte van 2023.

De kostendekkingsgraad bedroeg 47,8%, terwijl de tarieven in 2024 ongewijzigd bleven door de inzet van Bikkergelden. Innovaties zoals OVpay (11,4% van de check-ins) en het Friese actieticket van € 7,50 hebben bijgedragen aan het gebruiksgemak en de bereikbaarheid van het openbaar vervoer. Daarmee zet Fryslân de lijn voort naar een duurzaam, betrouwbaar en toekomstbestendig openbaarvervoersysteem dat aansluit bij de provinciale doelstellingen voor bereikbaarheid en emissievrije mobiliteit.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

yn dizze: eke Folkerts

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

drs. *ing. J.J. Algra*, secretaris